

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaali ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

Nro 4 • Perjantaina 28. tammikuuta 2005

56. VUOSIKERTA

Irtonumerohinta 1 €

**LAATUA
EDULLISUUTTA
AMMATTILAISELTA**

- Kellohuoltopalvelu
- Käsikaiverrukset
- Konekaiverrukset
- Korukorjaus/
kivi-istutustyöt
- Sormuksien
valmistus
- Ja nyt myös
lasikaiverrus

KAIKKI PAIKAN PÄÄLTÄ

KELLOLIIKE
Juhani Lankinen Ky
Kauppalankatu 2, Loimaa
Puh. (02) 763 2760
(Kaupungintaloa vastapäätä)

Vaienneet temppelit ja hiljentyneet kirkkokummut

Lähde: Paavo Koposen Karjalan kirkkokummut

Suojärvi

Suojärvi oli pinta-alaltaan suurin luovutetun Karjalan maalaiskunta. Se pysyi kauan vahvasti ortodoksisena; vasta kun kunnan halki rakennettiin rautatie ja sen varteen suuria sahoja, kuntaan tuli lännestä tuhatmäärin luterilaisia. "Luterilaisuus tuli meille junalla", suojärveläiset sanovat.

Pitäjässä oli kaksi ortodoksista seurakuntaa. Suojärven seurakunnalla oli pääkirkko ja vanha kirkko Varpakylässä ja kolmas kirkko Leppäniemessä sekä kylissä kahdeksan tsasounaa. Annantehtaan seurakunnalla oli kirkko Karatsalmella ja yhdeksän tsasounaa.

Suojärven luterilaisella seurakunnalla oli pääkirkko kunnan keskustassa Suvilahdessa ja toinen kirkko Kuikkaniemessä. Kunnassa on 20 hautausmaata: 17 ortodoksista, 2 luterilaista ja 1 helluntailainen sekä lisäksi ekumeeniset, molempien kirkkokuntien yhteiset sankarihaudat.

Suojärven ortodoksiset seurakunnat

Pitäjän ortodoksit kuuluivat kauan yhteen Suojärven seurakuntaan. Kun Karatsalmen kylään kehittyi Pyhän Annan rautatehtaan vuoksi väestötaajama, sitä varten perustettiin vuonna 1896 Annantehtaan kappeli ja vuonna 1920 itsenäinen seurakunta.

Suojärven seurakunnan vanhin sotiin asti säilynyt kirkko oli Varpakylässä Jumalanäidin kuolonuneen nukkumisen kirkko, joka lienee vihitty käyttöönsä vuonna 1768. Tässä karjalaisyylisessä hirsikirkossa oli lautakatto ja ikkunaluukut. Sillä oli arvokas ikonostaasi, muuten lähinnä museoarvoa. Kirkko säilyi talvisodassa ehyenä, mutta venäläiset olivat purkaneet sen ennen kesää 1941. Suojärveläiset rakensivat sen paikalle vuonna 1943 pyöröhirsisen kirkon, jonka arkkipiispa Herman vihki profeetta Eliaan muistolle. Nyt venäläiset ovat purkaneet senkin.

Seurakunnan pääkirkoksi rakennettiin vuosina 1889-91 vanhan kirkon lähelle uusi kirkko, jonka arkkipiispa Sergei vihki Pyhän Kolminaisuuden kirkoksi. Sen suunnitteli rakennusmestari Mäkinen. Tämäkin kirkko oli hirsirakenteinen, mutta siinä oli lautavuoraus ja peltikatto. Malliltaan se oli pitkäkirkko, jonka toisessa päädyssä oli kapea kolmekerroksinen torni. Siihen ripustettiin kuusi kelloa. Keskellä kattoa oli kahdeksankulmainen kupoli. Räystää ja ik-

kunat oli koristeltu karjalaiseen tyyliin valkoisin laudoituksin. Kirkkoa ympäröi teräsaita. Kirkko jäi ehyenä venäläisten käsiin, mutta nämä sytyttivät sen paetessaan kesällä 1941 ja se tuhoutui.

Leppäniemen kylän ortodoksit ostivat 1920-luvun lopulla Terijoen Puhtulasta hirsikirkon, purkivat, siirsivät ja pystyttivät sen kotikyläänsä. Arkkipiispa Herman vihki sen vuonna 1930 Kristuksen kirkastumisen muistolle. Suojärven seurakunta vastusti kirkon hankintaa eikä ottanut sitä hallintaansa. Se oli kyläläisten omaisuutta. Kirkko jäi ehyenä paikalleen, mutta venäläiset polttivat senkin vuonna 1941. Leppäniemessä oli tsasouna, jonka kellon kyläläiset piilottivat järveen vuonna 1944. Kylän koululaiset läysivät sen 1960-luvulla, ja nyt se on Suojärven koulun sotamuseossa.

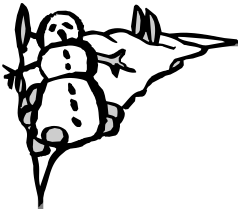
Kun kreivitär Anna Orlov-Thsesmenskaja oli perustanut Karatsalmelle rautaruukin, sen osaksi venäläinen työväki ja kyläläiset kaipaivat omaa pyhäkköä. Työläiset keräsivät rahaa, jolla rakennettiin Annantehtaan kirkko vuonna 1878. Osa Suojärven ky-

Suojärven luterilaisen seurakunnan kirkko rakennettiin Suvilahden kylään vuonna 1928. Se tuhoutui talvisodan alkuvaiheessa joulukuussa 1939.

listä muodosti kirkolle oman Annantehtaan seurakunnan vuonna 1920.

Annantehtaan kirkko paloi vuonna 1883, ja uusi kirkko valmistui vuonna 1889. Se vihittiin apostolien Pietarin ja Paavalin muistoille. 132 neliömetrin laajuisen kimpikattoisen hirsikirkon keskeltä kohosi matala sipulihuippuinen torni. Pihassa oli erillinen kellokatos viisine kelloineen. Kirkko tuhoutui talvisodan taisteluissa, eikä sen esineistöä saatu pelastetuksi.

Kaikki Suojärven ortodoksiset kirkot ovat tuhoutuneet sodissa. Tsasounistakin vain Suojärven seurakunnan Kaltajärvellä oleva apostolien Pietarin ja Paavalin tsasouna sekä Annantehtaan seurakunnan Hautavaarassa oleva Pyhän ristien tsasouna ovat säilyneet. Ne ovat nyt asuintaloina. Muut Suojärven seurakunnan tsasounat olivat Varpakylässä, Leppäniemen Hallaselässä, Kuikkaniemessä, Leppäniemessä, Moiseinväärassa, Salmijärvellä ja Vegaruksessa sekä Annantehtaan seurakunnan tsasounat Kaipaassa, Salonkylässä, Kukonni emessä, Karatsalmella, Kotajärvellä

Sisäsiyuilla TÄNÄÄN

- Vampulan suuri suru 3
- Kurkijoen Marttayhdistys 100 v. ... 4
- Laatokan rannikonpuolustajat 5
- Mannerheimin kuolemasta 53 v. 6
- Kirjoja! Kirjoja! 7
- Koulupolulta Elämäntielle 8

lä, Hantsakaniemessä ja kaksi Hyrsylässä.

Suojärven kirkot olivat niin lähellä rajaa, että sodan yllättäessä niistä ehdittiin pelastaa irtaimistoa vain ni-meksi. Arvokkaat ikonit, ehtoollisvälineet, sisustuksen koriste-esineet ja tekstiilit menetettiin lähes kokonaan.

Suojärven luterilainen seurakunta

1920-luvun alussa Suojärvellä oli vain muutamia satoja luterilaisia, mutta juna toi heitä lisää, niin että vuonna 1939 heitä oli jo yli 5 000. Soanlahteen kuulunut Suojärven kappeliseurakunta itsenäistyi vuonna 1928. Jo vuonna 1890 Kuikkaniemeen veistettiin valtion varoilla samanlainen pieni torniton kirkko kuin Korpiselkäänkin. Se oli suorakaiteen muotoinen rakennus, jonka toisessa päässä oli kuori ja sakaristo, toisessa pieni eteinen. Muuten vaatimattomassa kirkossa oli arvokas alttaritaulu, Aleksandra Sältnin maalaus "Jeesus ristillä". Kirkkoa kunnostettiin vuonna 1918, mutta se huomattiin liian pieneksi, ja seuraavalla vuosikymmenellä alettiin valmistella uuden kirkon tekoa.

Uusi kirkko nousi Suvilahteen vuonna 1928, nytkin valtion avustuksen turvin. Suunnittelijoina olivat arkkitehdit Yrjö Sadeniemi ja Yrjö Vaskinen. Kirkko oli klassista tyyliä tavoitteleva puinen pitkäkirkko. Sen pohjoispäädyssä oli eteisen yläpuolelle kohoava ja ylhäältä kavennettu torni sekä eteläpäässä rakennusrunkoa kapeampi ja matalampi kuori ja sakaristo. Tornissa oli kaksi kelloa. Pitkien sivujen keskellä olivat lämmityslaitteiden kylkiäiset. Kirkko vuorattiin vaakalaudoituksella ja maalattiin tummahkoksi.

Kirkkosalin sisäkatteena oli seinätukien varaan rakennettu tasakatto, jonka palkit olivat näkyvissä. Salin päässä oli pieni urkuleh-

teri. Alttaritauluna oli tunte-mattoman taiteilijan maalaus, joka esitti Jeesusta rukoilemassa Getsemanessa.

Suvilahteen rakennettu seurakunnan pääkirkko paloi irtaimistoineen. Sen sijaan Kuikkaniemen kirkko on säilynyt. Siinä oli aikaisemmin venäläisten lepokoti, mutta nyt se on annettu Suojärven ortodoksisen seurakunnan kirkoksi.

Suojärven kirkkojen ja hautausmaiden vaaliminen

Suojärven pitäjäseuralla on kotiseudullaan tavallista enemmän vaalittavia kohteita: 6 kirkon, 17 tsasounan ja 21 hautausmaan muisto. Vaalimistyönsä seura aloitti vuonna 1990.

Suojärveläiset pitivät ensimmäisenä ja tärkeimpänä Kuikkaniemen sankarihautausmaahan kunnostamista. Vuonna 1942 perustettuun ekumeeniseen hautausmaahan on haudattu 135 talvisodassa ja 133 jatkosodassa menehtynyttä suojärveläistä sotilasta. Tämän kalmiston suojärveläiset raivasivat lokakuussa 1991. Vuonna 1992 he siirsivät sankarihaudoille miehenkorkuisen luonnonkiven ja kiinnittivät siihen pronssilaatan. Laatasta on vapauden risti sekä ortodoksinen ja luterilainen risti, joiden välissä kaksikielinen teksti kertoo paikkan luonteesta. Rehtori Nestor Norpan suunnittelema muistokivi siunattiin 28.6.1992. Pitäjäseura rakensi sankarihautojen ympärille valkoisen puuaidan.

Suojärven suurimpaan taajamaan, Suvilahden on sotien jälkeen kasvanut Suojärven kaupungin keskusta. Siellä olleen luterilaisen kirkon paikalla on nyt hotelli Carelia. Sen eteen pitäjäseura pystytti luonnonkivestä ja pronssilaatasta koostuvan kirkon muistomerkin, jonka pastori Helvi Soininen-Mulari siunasi 18.6.1993. Patsaan ympärillä on pieni kivin

JATKUU SIVULLA 7

28.1.2005

Päät painuvat

Olemme kaikki hiljentyneet viime perjantaisen täällä Loimaalla sattuneen traagisen tapahtuman edessä. Silloinhan rajussa henkilöauton ja tilataksin nokkakolarissa menetettiin seitsemän henkeä – ihmisen järjellä ajateltuna aivan turhaan. Kun juuri itsenäistymässä olevia nuoria menetetään, se tuntuu valtavalt haaskaukselta.

Ajatukseni silloin tällöin muutenkin ajautuvat tapahtumaan, mutta ainakin kaksi kertaa päivässä pääni painuu – kuvaannollisesti – tuon tapahtuneen edessä. Tapaturmapaikka on nimittäin päivittäisen työmatkani varrella. Joka kerran tulee pää käännettyä tien penkalle tuotuihin, siellä palaviin kynttilöihin. Erityisesti pimeällä ja hämärässä ne koskettavat ohikulkijaa.

Myöhään keskiviikkoiltana kotiin ajellessani lunta tuiskutti melkein yhtä paljon kuin tapaturmailtanakin. Huomasin, että juuri tuohon kolari-kohtaan ja erityisesti henkilöauton kaistalle oli tuprutanut tai jotenkin muuten joutunut enemmän lunta kuin muualle sillä tienpätkällä. Kun ajoin torstaiaamuna kyseistä kaistaa töihin päin, oli tuohon loivaan alamäkeen kertynyt huomattavasti enemmän lunta kuin muihin kohtiin. Tie oli

muualla lähes lumeton. Poliisi olikin ohi ajaessani valokuvaamassa kyseistä kohtaa.

Syyllisiä ei mielestäni ole syytä osoitella sormella. Tuskin tapahtumalla onkaan yhtä ja yksiselitteistä syytä, mutta jospa me jäljelle jääneet oppisimme siitä jotain, jospa tuolle turhalta tuntuvalle onnettomuudelle löytyisi opettamismielessä edes jokin tarkoitus. Minä aikakin olen vähän hellittänyt kaasujalkaani. Enää minulla ei ole niin kauhea kiire paikasta toiseen.

En ole menettänyt kovin läheistä ihmistä (vanhempaa, sisarusta, lasta tai puolisoa), joten en voi sanoa tietäväni, miltä niin läheisen ihmisen menettäminen tuntuu. Voin vain kuvitella, enkä usko, että kuvittelemallakaan pystyn asettumaan rikkoutuneen perheen tilanteeseen. Toivottavasti tällaisen surun keskellä jokainen omaisensa menettänyt näkisi edes jonkinlaisen valonpilkahduksen tai ainakin jonkin ajan kuluttua elämänhalu löytyisi. Kriisiapua nyt tuntuisi olevan tarjolla, jos sitä vain jaksaisi käyttää.

Otan mitä syvimmin osaa kaikkien omaisensa tai ystävänsä tavalla tai toisella menettäneiden suruun.

Raija Hjelm

Muistettavaa

– **Elisenvaaran marttakerho** kokoontuu tänään 28.1. klo 12 Aililla. Yhteislähtö Kalevalankadulta klo 11.45.

– Turun Karjala-Seuran **pitäjäesityksessä Kurkijoki** la 29.1. klo 14 Turun Karjalatalolla, Itäpellontie 2, Turku. Kurkijoen esittelee Karjalaisseurojen Varsinais-Suomen piirin puh.joht. Kaarlo Kojo, luonnosta ja kasveista kertoo FM Maija Inki ja Helena Aro lukee otteita kirjeistä, joita hän sai etsintäkuulutuksella Kurkijokelaisessa. Ainakin kaikkien kurkijokelaisjuuristen perheineen kannattaisi paikalle lähteä. Kahvitarjoilu.

– **MLL:n Kurkijoen osaston kokous** to 3.2. Ravintola Henriikassa, Opinkuja 5, Loimaa. Päätetään yhdistyksen purkamisesta (toinen kokous).

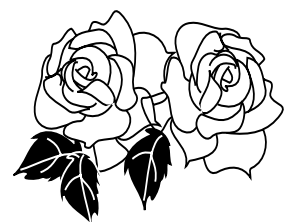
– **Hiitolaiset ry:n vuosikokous** la 5.2. klo 13 Karjalatalon Käkisalmissa, Käpylänkuja 1, Helsinki. Kahvitarjoilu.

– **Lappeenrannan kurkijokelaiset.** Tervetuloa vuoden ensimmäiseen tapaamiseen su 6.2. klo 13 Salme Hartikalle, Yhdyskatu 8 A 9, LPR.

NIMIPÄIVÄT

pe 28.1. Kalle, Kaarlo, Kaarle, Mies
la 29.1. Valtteri
su 30.1. Irja
ma 31.1. Alli
ti 1.2. Riitta
ke 2.2. Jemina
to 3.2. Valo
pe 4.2. Armi, Ronja
la 5.2. Asser
su 6.2. Terhi, Terhikki, Tea, Teija, Tiia, Laskiaissunnuntai, Saamelaisen kansallispäivä

ma 7.2. Riku, Rikhard

Sanan Voimaa

28.1. Minä rakastan sinua, Herra, sinä olet minun voimani. Sinä päästit minut turvaan, sinä olet vuorilinnani. Ps. 18: 2-3

29.1. Silloin minä huusin hädässäni Herra, kutsuin avuksi Jumalaani. Ääneni kantautui hänen temppeliinsä, ja hän kuuli minun huutoni. Ps. 18: 7

30.1. Jerusalemissa eli hurskas ja jumalaapelkäävä mies, jonka nimi oli Simeon. Hän odotti Israelille luvattua lohdutusta, ja Pyhä Henki oli hänen yllään. Luuk. 2: 25

31.1. Minun silmäni ovat nähneet sinun pelastukseksi, jonka olet kaikille kansoille valmistanut: valon, joka koittaa pakanakansoille, kirkkauden, joka loistaa kansallesi Israelille. Luuk. 2: 30-32

1.2. Herra sanoi: "Minä annan kirkkauteni kulkea sinun ohitsemi ja lausun sinun edessäsi nimen Jahve. Minä annan anteeksi kenelle tahdon ja armahdan kenet tahdon." 2. Moos. 33: 19

2.2. "Kun minun kirkkauteni kulkee ohi, minä asetan sinut kallionkoloon ja suojaan sinua kämmenelläni, kunnes olen kulkenut ohi. Sitten otan käteni pois ja saat nähdä minut takapäin, mutta minun kasvojani ei kukaan saa nähdä.." 2. Moos. 33: 22-23

3.2. Hän yksin on kuolemanton, hän asuu valossa, jota ei voi lähestyä. Häntä ei yksikään ihminen ole nähnyt eikä voi nähdä. Hänen on kunnia ja ikuinen valta. Aamen 1. Tim. 6: 16

Haluatko säilyttää vuoden Kurkijokelaiset pienessä tilassa, pölyttymättä?

Nyt saatavana vuoden 2004 vuosikerta CD-romppuna 20 euron hintaan (sis. alv). Tarvitset vain Acrobat Reader -ohjelman lukeaksesi joka lehden sivu sivulta omalta tietokoneeltasi.

Tilaa tai hae Kurkijokelaisen toimituksesta, Vesikoskenkatu 13 as 21, Loimaa, puh. (02) 762 2551, 050-521 3336, e-mail: toimitus@kurkijokelainen.inet.fi.

Vanha vuosi meni

Meni vanha vuosi jo hautaan
muistoiheen ja tapahtumineen...
Kelle toi murhetta,
kelle iloa,
näinhän se aina on
meillä elämässä.

Toivokaamme hyvää tästä vuodesta,
ettei kellekään pahaa tapahtuisi.
Vaikkemme tiedä päivää tulevaa,
kaikista pitää Herra silti huolen.

Annkaisa

Kustantaja ja julkaisija: KURKIJOKI-SÄÄTIÖ

Toimitusneuvosto: Kurkijoki-Säätiön hallitus

Toimitus: Päätoimittaja Raija Hjelm ja kaikki Kurkijokelaisen ystävät

Konttori: Vesikoskenkatu 13 As 21, 32200 Loimaa
Avoinin: Tiistaisin ja perjantaisin klo 9–14
puh. (02) 762 2551
Matkapuh. 050-521 3336

Lakon tai muun ylivoimaisen esteen takia ilmestymättä jääneistä numeroista ei suoriteta korvausta. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisemisesta sattuneesta virheestä rajoittuu enimmäillään ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

ILMOITUSHINNAT: (Kaikki ilmoitukset)

Etusivu **60** centtiä/mm + alv 22 %

Muut sivut **45** centtiä/mm + alv 22 %

Säännöllisistä ja jatkuvista ilmoituksista huomattava alennus. Väri-ilmoitukset sopimuksen mukaan. Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoitusaineistojen jättöaika: keskiviikko klo 16 mennessä. Lehti ilmestyy perjantaisin, mutta vuoden aikana on joitakin kaksoisnumeroita juhlapyhien aikoihin. Painosmäärä 2000 kpl.

TILAUSHINNAT:

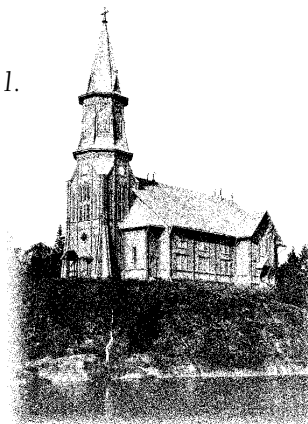
vuosi 35 euroa
6 kk 20 euroa
3 kk 12 euroa
Pohjoismaat 39 euroa
Muualle 46 euroa

E-mail: toimitus@kurkijokelainen.inet.fi
Tilinumero: LSOP 523900-4897

Sivunvalmistus:
Etusivu Frontpage, Loimaa
Paino: Satakunnan Painotuote Oy, Kokemäki

ISSN 0782-5668

Hartaus sunnuntaiksi 30.1.
Kynttilänpäivä

Jumalan selän takana

“Tehän olette aivan siellä Jumalan selän takana!” Tämän tutun lausahduksen saavat kuulla ne, jotka elävät kaukana kii-vaan tapahtumisen ja menemisen keskuksesta. Syrjässä ja pimeennossa. Joidenkin mielestä unohdettuinkin.

Lähempi tuttavuus on osoittanut, että siellä Jumalan selän takanakin voi elää hyvää elämää. Sieltä voi löytää tyytyväisiä ihmisiä. Aivan niin kuin keskellä sykettä ja menoa olo voi olla tyhjä ja onneton.

Jokainen meistä kokee elämässään hetkiä, jolloin tuntuu sil- tä, että Jumalakin on kääntänyt selkänsä. Nuo hetket tulevat eteemme hyvin erilaisina. Jonkun jättää ystävä, toisen työnantaja. Yhdellä horjuu terveys, ja toista koskettaa läheisen kuoleman varjo. Yhteistä on kokemus ymmälle ja yksin jäämisestä. Kokemus pelosta, avuttomuudesta ja raivosta. Pimeään joutu- misesta.

Kynttilänpäivän Raamatun kertomus puhuu Mooseksesta, joka jäi Jumalan selän taakse. Mooses halusi nähdä Jumalan kasvot, hänen kunniansa ja kirkkautensa. Mutta Jumala vastasi Moosekselle, ettei kukaan, joka näkee Jumalan kasvot voi jäädä eloon. Niin Jumala asettaa Mooseksen kallionkoloon ja suojaa häntä kämmenellä, kunnes on kulkenut ohitse. Sitten Jumala nostaa kätensä pois, ja Mooses saa nähdä hänet takaa-päin. Saa nähdä Jumalan selän, mutta ei kasvoja. Ja säästyy.

Luther puhuu siitä, kuinka voimme nähdä ja tuntea Jumalan hänen selkäpuoleltaan. Hänen ihmisyydestään ja heikkoudestaan käsin. Seimen köyhyydessä ja ristin häpeässä. Sieltä loistaa valo. Sillä todellinen Jumala on siellä, missä me hänen rakastamansa ihmisetkin olemme: ihmisyydessä ja heikkoudessa, vastoinikäymisissä ja pimeydessä.

Meistä se näyttää ja tuntuu pahalta. Elämä ei säästä ketään, vaan jokaisella on oma ristinsä, joskus helvettinsäkin. Vaikeudet tulevat usein hakemattakin. Eikä kärsimys sinänsä ole ylevää tai jalostavaa. Niin paljon mieluummin katsoisim- mekin Jumalaa, josta kaikki heikkous ja kärsimys olisivat pois- sa ja joka pitäisi ne poissa myös meidän elämästämme.

Mutta jos me voimme katsoa Jumalaa hänen selkäpuolel- taan, käsitämme hänen aina olevan lähellämme. Salattu Ju- mala on rakkaudessaan vierellämme. Sillä hän on katkeutunut vastakohtaansa. Hänen voimansa on katketty heikkouteen, kunnia häpeään ja valo pimeyteen. Siksi hänen apunsa on lähellä.

Kynttilänpäivänä palaamme vielä hetkeksi joulun lapsen äärelle, hänen, joka syntyi pienessä Betlehemiissä. Silloin siellä jossakin Jumalan selän takana yhdessä vanhan Simeonin kans- sa katsomme Jumalan kirkkautta Jeesus-lapsessa. Ihmettelem- me sitä, että näin pieneksi ja avuttomaksi Jumala tuli, jotta meillä olisi pimeydessämme valo.

Jeesus tuli, että me olisimme turvassa Isän selän takana. Hän tuli, että synkimmässäkkin pimeydessä palaisi edes yksi liekki. Ja Jeesuksen kautta katsomme tänäänkin Isän kirkkaita kasvoja.

Tiina Reinikainen

Kirjoittaja on Pielisensuun seurakunnan pastori Joensuusta.

Onks tietoo KYSYMYKSET?

1. Mitä nimeä Helsingin poliisilaitoksen valmi- usryhmästä käytetään?
2. Mikä on sokeritaudin hienompi nimi?
3. Montako käärmelajia Suomen luonnossa esiintyy?
4. Kuka on Mannerheimin Lastensuojeluliiton pääsihteeri?
5. Mikä on kuttu?
6. 1970-luvulla televisio- sa esiintyi Hilkka Kota- mäki. Millä nimityksel- lä hänet paremmin tun- nettiin?
7. Mitä nimitystä Myö- hempien Aikojen Pyhi- en Jeesuksen Kristuksen Kirkon jäsenistä käyte- tään?
8. Millainen ihminen on vegetaristi?
9. Missä sijaitsee Ratinan stadion?
10. Minä vuonna Seutu- lan lentokentästä tuli maamme päälentokent- tä?

Vampulan seurakuntatalon eteen oli varattu paikka kukille ja kynttilöille.

Vampulan suuri suru

Viikko sitten myöhään perjantai-iltana Loimaalla tapahtuneessa henkilöauton ja tilataksin rajussa kolarissa kuoli seitsemän ihmistä; urjalalainen vuonna 1938 syntynyt taksinkuljettaja ja kuusi 15-18 -vuotiasta vampulalaista nuorta, joista yhdellä oli isän puolelta karjalaiset sukujuuret. Nuoret olivat palaamassa Tammelasta kotiin Vampulaan. Koko pieni Vampulan kunta suri ja suree menetettyjä aktiivisia nuoriaan.

Vampulan seurakunta järjesti kirkossa lauantai-iltana muistotilaisuuden, mihin osallistui kirkon täydeltä järkyttyneitä omaisia, ystäviä, koulutovereita ja opettajia Vampulasta ja lähikunnista.

- He halusivat kotiin, mutta eivät päässeet. Inhimillisesti ajateltuna näyttää siltä, että kaikki jäi vielä kesken. Mitä Jumala ajatteli salliessaan tämän, sitä emme tiedä... Ota Jumala nämä nuoret huomaasi, pidä heistä huolta ja johdata meitä surevia, sanoi kirkkoherra Keijo Plit puheessaan.

Hartaudessa sytytettiin kynttilä jokaiselle menehtyneelle nuorelle. Tilaisuudessa esitetyssä musiikissa, rukouksissa ja teksteissä oli koskettava, surumielinen, mutta samalla toivoakin sisältävä sävel.

Muistohartauden päätyttyä oli kirkkoon järjestetty kriisiapua sitä tarvitseville ja nuorille oma tilaisuutensa seurakuntatalolle.

Raili Poutanen

Suurin kurkijokelainen

Suurin kurkijokelainen – äänestys päättyi jo vuoden vaihteessa, mutta tuloksia ei ole näkynyt lehtemme palstoilla. Paitsi että olen lehden päätoimittaja, teen

kaikki muutkin työt täällä lehdessä. Täällä ei siis ole mitään toimitusväkeä, kenellä voisin teettää jonkun tietyn jutun.

Sen lisäksi, että teen lehden joka viikko, hoidan myös Kurkijoki-Säätiön asiamiehen (pääasiassa sihteerin) tehtävät ja rahastonhoitajan tehtävät. Näin vuoden vaihduttua on ollut pakko panostaa enemmän sää-

tiön tehtäviin. Viime vuodelle täytyy pian saada laitettua piste. Myös lehden tilausmaksulaskut pitäisi saada lähtemään teille tilaajille.

Maltattehan vielä jonkun aikaa odottaa äänestystuloksia. Kyllä ne tulokset ja henkilökuvat ääniä saaneista ovat lehdessä, kunhan ehdin ne tehdä.

Raija Hjelm

Ken tietää?

Viime viikon kuvassa oli ryhmä Kurkijoen kirkonkylän lottia 1930-luvulta. Istumassa vasemmalta opiston opettajan vaimo Ida Paatonen, Soskuan koulun opettaja Maiju Kilpinen ja lottien muonpäällikkö Helmi Huttunen.. Seisomassa vasemmalta ompelija Maija Havakka, nimismiehen vaimo Ines Kosonen, kunnanlääkärin vaimo Irja Veikkolainen, poliisin vaimo Ida Lajunen ja terveyssisar Maija Jokela. Kiitos tietoja antaneille!

Kuva Kurkijokimuseon kokoelma

Tällä kertaa tunnistettava kuva on vähän uudempi. Kuvassa on Sorjon nuorisoseuran johtokunta 1960-luvulla. Keitä johtokuntaan tuolloin kuului?

Tiedot kuvasta pyydetään osoitteeseen Kurkijokimuseo, Kojonperäntie 446, 32260 Kojonperä tai puhelimitse 050-4036050 Maria Kauppinen tai sähköpostilla kurkijokimuseo@auria.net.

Kaarlo Nenonen 90 v.

Tänään 28.1.2005 täyttää 90 vuotta kotonaan Soinissa Kaarlo Nenonen.

Hänen entinen kotinsa oli Kurkijoen Soskuan kylässä, jossa hän kasvoi neljästä sisaruksesta nuorimpana. Eri vaiheitten jälkeen Kaarlon kotipaikaksi muodostui Soinissa oleva Kallion tila, jota hän yhdessä puolisonsa Eilan kanssa ahkerasti viljeli.

Viime vuosiin asti Kaarlo Nenosen eläkepäivät ovat kuluneet monenlaisen hyötyliikunnan parissa. Kesämökki kasvimaan on ollut hyvässä hoidossa. Samoin suuret kantokasat ovat pienittyinä takka- ja saunapuina muidenkin ilona.

Karjalaisille ominainen iloinen ja sopeutuvainen luuteenlaatu on pääoma, joka kantaa vielä elämän illassakin. Se on meille lapsille, lapsenlapsille ja lapsenlastenlapsillekin tavoittelemisen arvoinen esimerkki.

Arto

Kaarlo ja Eila Nenonen
60-vuotishääpäivänään
24.10.2003.

Arvi Rouhiainen 90 v.

Setä hyvä!

Koska Sinä, setäni Arvi Rouhiainen, täytät tänään (28.1.) 90 vuotta, ajattelin onnitella Sinua, Sorjon poikaa, näin kirjeitse. Muistan Sinut jo sota-ajalta, kun kävit meillä ”sieltä jostakin”. Olit rintamalla koko sotaajan. Joka kerran meillä käydessäsi huomioit meidät lapsetkin. Kerran tullessasi ”junilta” haistoit savun hajuja ja pelastit kotimme tulipalolta.

Sodan jälkeen toimit jonkin aikaa poliisina Helsingissä. Menit naimisiin Rauha-tädin kanssa, rakensitte omakotitalon Vantaan Rajakylään ja adoptoitte pienen pojan, Sepon.

Pitkän päivätyösi teit Maanmittaushallituksen topografina. Olit kesät maastossa, milloin missäkin. Talvet kuluivat karttoja piirrellen Helsingissä.

Juttelin Anja-serkun kanssa tästä Sinun syntymäpäivästäsi. Hän kertoi, kuinka Sinä hankit hänelle valkoiset tennistossut silloin, kun kaikki tavarat myytiin ”tiskin alta”. Anja muisteli kiitollisuudella Rauha-tädin ruokapöydän antimia, kun hän opiskeluaikanaan kävi teillä. Samoin hän painotti sitä, kuinka Sinä autoit meidän veljiämme ammattiin. Kuinka moni heistä onkaan

saanut ensiasunnon yläkerästäsi tullessaan Helsinkiin leveämmän leivän hakuun? Sen jälkeen olet auttanut toistakin polvea elämän alkuun.

Sukurakkaana huumorimiehenä Sinulla on paljon ystäviä ympäri Suomen. Muistat meidän syntymä- ja nimipäivämme puhelinsoitolla vieläkin. Monesti olen kysynyt Sinulta Sorjon asioista ja edesmenneistä suveljiämme kirjoituksiini. Kiitos vastauksistasi.

Monet kerrat olemme saaneet nauttia karjalaisesta vieraanvaraisuudestanne teillä käydessämme. Ole toiminut oppaana monilla kaupunkikierroksilla Helsingissä. Ne ovat olleet unohtumattomia matkoja. Haluan tähän loppuun lausua vielä oikein lämpimät onnentoivotukset ja toivotella leppoisia päiviä edelleen. Luulenpa että monet sukulaiset yhtyvät onnitteluihini!

Terttu

Kurkijoen Marttayhdistyksen juhlapäivällisten päättäjäiset vuonna 1934 Marttalassa, Kurkijoen Lopotissa. Tyyne Korhonen istumassa kolmantena vasemmalta. Korhosen kuvakokoelma.

Kurkijoen Marttayhdistys ry kohti 100 vuottaan

Tuskinpa kukaan joulukuussa vuonna 1905 Kurkijoella Anttosen talossa olleista marttayhdistyksen perustajista aavisti, että heidän aloittamansa yhdistystoiminta jatkuisi vielä sadankin vuoden päästä. Mutta tässä sitä ollaan, vuonna 2005 tunnemme suurta kunnioitusta edeltäjiämme kohtaan.

Ensimmäiseksi Kurkijoen Marttayhdistys ry:n puheenjohtajaksi valittiin opettaja Katri Schatalov ja johtokunnan jäseniksi Ina Relander, Elisabeth Arokallio, Aino Hällström, Maria Anttonen, Helena Hartikka, Anna Jussilainen ja Emma Korjonen. Päätettiin, että yhdistyksen toimintana olisivat kokoukset, illamat, esitelmät sekä käytännöllistä elämää ohjaava toiminta. Toiminta alkoi vilkkaana, ja jo seuraavana vuonna 1906 oli yhdistyksellä 189 jäsentä kaikkiaan 32:sta Kurkijoen kylästä. Ensimmäisenä kesänä palkattiin myös marttaneuvoja, joka piti kurseja ja kiersi kylillä neuvomassa emäntiä.

Toiminta oli vilkasta ja väki aikaansaavaa. Neuvojen avulla kurssitoimintaa harjoitettiin paljon, oli kannaohoitokursseja, kankaan-

kudontaa, ruoanlaittokursseja, puutarhakursseja. Oppi osui hedelmälliseen maaperään. Varsinkin kannaohitusten myynti ja välitys sujui marttojen voimin mallikkaasti vuosikymmeniä. Marttala-niminen toimitalo hankittiin omaksi vuonna 1911. Se toimi jäsenten kokoontumispaikkana, sieltä välitettiin siemeniä ja lainattiin työvälineitä. Talossa toimi myös marttojen kirjasto. Lisäksi siinä oli asunto marttaneuvojalle. Myöhemmin myös diakonissat asuivat Marttalassa. Puutarhaan perustettiin kerhopalstat lapsille. Yhdistys oli myös ensimmäisiä, joka aloitti opintokerhotoiminnan.

Sota-aika ja evakkomatkat

Sota-aikana normaali marttatyö vaihtui sodan vaatimiin tehtäviin. Rintamalle lähetettiin ”tuntemattoman sotilaan paketteja”,

joihin kudottiin sukkia, vilakintaita tai ommeltiin flanellikankaasta paitoja ja housuja. Mukaan leivottiin vielä korppuja tai laitettiin muuta säilyvää ruokaa. Elisenvaaran yhdistys ja lähialueen kerhot muonittivat evakkojen matkustajia, kun junat pysähtyivät Elisenvaaran asemalla. Evakkoon lähdettiin ensi kerran maaliskuussa 1940. Osa martoista pystyi uusilla asuinpaikoillaan jatkamaan marttatyötä. Tittön kerho jatkoi toimintaansa Karstulassa vuosina 1940-41.

Kun Kurkijoelle sai palata, piti Kurkijoen Martta-

yhdistys ry helmikuussa 1942 kiitosjuhlan. Siitä juhlasta alkoi uudelleen marttojen toiminta kotiseudulla. Toisen kerran evakkoon lähdettiin syyskuussa 1944. Tuolle evakkomatalle lähti myös yhdistyksen arkisto, josta kiitettävästi on säilynyt Kurkijoen aikaisia papereita tähän päivään asti.

Kurkijokelaiset siirtyivät Etelä-Pohjanmaalle. Martat asuivat kaukana toisistaan, joten yhteydenpito oli hankalaa. Vaikka olisi ollut intoakin toimintaan, veivät arjen työt ajan ja voimat. Johtokunta kokoontui kuitenkin Ilmajoella vuonna 1944, ja tammikuussa 1945 pidettyyn vuosikokoukseen osallistui 57 marttaa.

Uusi alku Loimaalla

Kurkijoen väestön asettuessa asumaan Loimaan seudulle alkoi pikkujuljia myös marttatoiminta elpyä. Usein kokoonnuttiin tupaanlaisiin, kun uusi koti valmistui ja päästiin taas oman katon alle. 1950-luvulta lähtien alkoi toiminta vakiintua. Kurkijoen Marttayhdistys ry ei järjestänyt ns. ompeluiltoja, mutta kerhoissa niihin kokoonnuttiin. Ensi alkuun oli tapana tehdä illan aikana talon töitä esimerkiksi matonkuteitten leikkaamista. Talkoista siirryttiin omien käsitöiden tekoon, kädet joutilaina ei istuttu. Monta sukkaa ja lapasta on valmistunut iltojen aikana.

Ompeluiltojen aikana on myös luettu piiriliittojen tiedotteet tai kuultu muita asioita. Laulaminen on kuulunut myös iltojen viettoon. Eräissä ompeluillassa yhtyi kerran talon koirakin vir-

Kurkijoki-museolla Loimaan Kojonkulmalla Kurkijoen Marttayhdistyksen näyttelyhuone. Kuvassa marttapuku, kunniakirjoja, marttajärjestön merkkien näyttelytaulu sekä martta-astioilla katettu kahvipöytä.. Kurkijoen Marttayhdistyksen kuvakokoelma.

Metsämaan marttakerholaiset leipomassa piiraita elokuussa 1996. Kuvassa Eeva Turkumäki (vas.), Aino Rautanen ja Hilikka Heikkilä. Eevi Poutasen kuvakokoelma.

renveisuuseen ja kauniisti lauloikin. Illoissa alettiin myös varojen hankkimiseksi järjestää arpajaisia, ja se on suosittu ohjelmanumero tänäkin päivänä.

Kurssitoiminta muuttui, sillä enää ei ollut aikaa monta päivää kestäville kurssille. Kurssit lyhenivät yhden päivän tai illan pituisiksi. Marttaliitto aloitti ns. ketjukoulutuksen, ja sitä kautta saatiin tieto ja taito helpoimmin kaikille. Myöhemmin opintoretket, teatterimatkat ja muut kulttuuririennot ovat saaneet oman sijansa marttojen toiminnassa.

Kurkijoen pitäjäjuhljen ravintolan pito on kuulunut Kurkijoen Marttayhdistykselle juhlien alusta alkaen. Piirastalkoita ja talkooväkeä on riittänyt joka kesälle. Loimaallakin martat hankkivat oman talon, Marttalan, mutta siitä luovuttiin muutaman vuoden kuluttua. Käyttö ei ollut enää samanlaista kuin Kurkijoella.

Marttakerhot

Kurkijoen Marttayhdistys on ns. kerhotettu yhdistys. Myös Elisenvaaraan perustettiin oma marttayhdistys, mutta sen lopettaessa toimintansa vuonna 1950 liittyivät siihen kuuluneet kerhot Kurkijoen yhdistykseen. Kaiken kaikkiaan yhdistyksen historiaan on kuulunut 37 kerhoa. 1950-luvun alussa kerhoja oli toiminnassa 23. Osa vanhoista oli lopettanut, mutta tilalle oli myös perustettu uusia.

Nyt vuonna 2005 yhdistykseen kuuluu seitsemän kerhoa: Aromäki-Piltola, Elisenvaara, Loimaan Kirkonseutu, Kauhanoja, Met-

sämaa, Rahola ja Rumunsuo. Juhlavuoden mitaan kerhot itse kertovat omista tekemisistään Kurkijokelaisessa. Yhdistykseen ja kerhoihin kuuluu jäseniä yhteensä 160. Kerhot kokoontuvat edelleen omiin marttailtoihinsa aktiivisesti. Toimintaperiaate on edelleen sama kuin sata vuotta sitten, vain illamat puuttuvat. Kurkijoen Marttayhdistys ry kuuluu Varsinais-Suomen Martat ry:n alaisuuteen.

Vuonna 1906 marttaneuvoja polki pyörällä kohteihin pitämään kurssia ja neuvomaan kädestä pitäen emäntiä. Sata vuotta myöhemmin konsulentti hurauttaa kurssipaikalle autolla tai neuvoo puhelimesa katsomaan ohjeet netistä, kotisivuilta. Maailma on muuttunut, mutta martta-ate on pysynyt ennallaan. Kurkijoen Marttayhdistys ry on omalta osaltaan pyrkinyt auttamaan niin perheitä Loimaan seudulla kuin vanhassa kotipiirissä Kurkijoellakin, jossa lähialueyhteistyötä on tehty Lasasessa ja Elisenvaaraissa. Yhdistyksen aherruksesta on valmistu- massa Päivi Mikolan toimittama historiakirja, jota on käytetty tämänkin jutun lähdetiedostona.

Nyt on alkanut Kurkijoen Marttayhdistyksen 100. toimintavuosi. Tämän vuoden teema ”Iloa ja turvaa martoissa” sopii juuri nyt erityisesti meille. Yhdessä- olosta, menneistä ja tulevasta marttavuosista on syytä iloita.

Tuija Vihervirta
sihteeri

Kurkijoen Marttayhdistyksen 90-vuotisjuhlassa 19.11.1995 Loimaan Heimolinnassa. Onniteluvuorossa Varsinais-Suomen Marttapiiriliiton toiminnanjohtaja Eeva Setälä, onnitteluja vastaanottavat Kurkijoen Marttayhdistyksen puheenjohtaja Sinikka Sikiö (oik.) ja sihteeri Saini Kettunen (nyk. Repo). Kurkijoen Marttayhdistyksen kuvakokoelma.

Auran Koskipirtillä 9.9.1991 marttojen perinnepäivillä Kurkijoen Marttayhdistyksen marttoja tutustumassa menneeseen ja oppimassa uutta. Saini Repon kuvakokoelma.

Se toinen perunan-kaivuumatka Hiitolaan

Tämän toisen perunan-kaivuumatkan ajankohta oli vähän erikoinen siinä mielessä, että se ajoittui normaaliin perunanistutukseen eli toukokuun 20. päivän tienoille. Tämä johtuu osittain siitä, että olen kahden maatilan omistaja. Ykkösmatila on siellä entisellä kotipaikalla Karjalassa ja kakkosmaatila täällä nykyisellä kotipaikalla Siikaisissa. Näitä tiloja kun on näin kaksittain ja välimatkaakin on melkoisesti, niin ei noita tilojen työaikatauluja pysty aina sopeuttamaan normaalin ajankohdan ja almanakan mukaisesti. - Ja kun nuo ulkomaanmatkatkin vielä tuppaavat sotkemaan noita työsuunnitelmia.

Syksyllä parhaaseen perunankaivuuaikaan oli Israelin matka. - Niin siinä sitten kävi, että ykkösmatillalla jäi peruna maahan koko talveksi. - Ei mahtant mittää!

Keväällä toukokuun 20. päivän aikoihin oli Hiitolan pitäjäseuran ensimmäinen kotipaikkamatka. - Ei muuta kuin matkalle mukkaan! Mieltä paahto uteliaisuus, että miten ne Eikan perunat olivat mahtaneet talvehtia hangen alla.. Kertoessani tästä matkani tarkoituksesta muutamille henkilöille, he katsoivat ensin minua pitkään, hymyilivät sitten ja kysyivät: “Meinaat sie sieltä jottai saaha?”

Myönsin toki itsekkin, että kyl se vähän epävarmalt tuntui. Se oli pikemminkin sellainen teoreettinen mahdollisuus. “No, nii se on”, myöntelivät muutkin.

Alkuun näytti siltä, että joudun yksin lähtemään sinne Tuusjärven-Kosemuonin suuntaan. Sitten Sämpin Jari ilmoitti, että hää tulisi kaveriks. Ja sitten - yllätys, yllätys, meidän matkaemäntä Milja ilmoitti, että hää tulisi meijä kerall mukkaa! Avot, nythä tää hyväst käi! Miljaa ol ja näät ruvent kiehtomaa uteliaisuus, mite niille Eikan perunoil oli talvell käynt.

Maastoautolla päästiin sitten ihan meidän porttipetäjälle asti. Petäjän tervehdysseremointien, kumarrusten, taputusten ja halausten jälkeen kävelimme metsäpolkua meidän kartanolle, eli ykkösmatillalle. Lyhyen yleissilmäyksen perusteella totesin, että kaikki oli suurin piirtein ennallaan. Syvä luonnonrauha vallitsi tilalla.

Ensimmäiseksi menin katsastamaan perunamaata. Talvi oli painanut perunapenkit ihan maata myöten. Siinä sitten aprikoin, että onkohan tuolla mullan alla mitään. Töihin piti ruveta, niin sittenhän sen näkisi.

Olin edellisenä vuonna vienyt sinne sellaisen pitkävartisen suurteholapion, jolla muokkaustyö kävi joutuisammin. Olin Suomeen lähtiessäni laittanut tuon lapion muovisäkkiin ja säkinsuun narulla kiinni. Olin jättänyt säkin siihen uuninpankon paikalle, johon olin kerännyt muitakin tilalta löytyneitä aarteita. Nyt kun menin hakemaan lapiota, niin yllätys – lapio olikin häppässyt! Jäljellä oli enää pieni lyhytvartinen työjarrulla varustettu, työ-

rajoitteinen lapio. Toisin sanoen, jäljelle oli jäänyt sellainen pieni heikkovartinen hupalapio, jolla ei sopinut liikoja ponnistella.

Polkaisin lapion maahan ja käänsin varovasti multaa ja sieltähän tuli yksinäinen lenininpunainen peruna näkyviin. Otin nopeasti perunan käteen ja totesin, että se oli ihan kova. Siitä tiesin, että muutkin perunat olivat säilyneet. Suoritin kaivuutyön suurta varovaisuutta noudattaen, ettei vain sen huvan lapion varsi katkais. Sitten olis oltu tosi pulassa!

Siinä sitä sitten matkaemäntä Miljakin siunaili ja ihmetteli, miten ne perunat oikein olivat säilyneet talven yli. Kyllähän tämä tapaus menee suorastaan henkimaaliman puolelle, kun sitä oikein ajattelee.

Sadon määrä jäi todella pieneksi.Istutin 13 ja sain 25 perunaa, ei sillä voi liikoja pullistella. Osasyynä lienee menneen kesän kuivuus ja kuumuus.

En tuolloin istuttanut uutta perunaa, kun ei ollut kunnan lapiotakaan, vaan jätin perunamaan kesannolle. Mutta aion anoa EU:lta katokorvausta! Euroedustajien esimerkin mukaisesti en erittele menotosittein kulunkeja, vaan pistän ne könttäsümmana ja se summa on suuri! Siihen on sitten laskettu matka- ja työkulunkit, taksiajot, natsajat ym.

Katokorvausta odottaen
Eino Ahokas
Siikainen (Hiitola)

Muistat sie viel... Nappihyrrä

**Terttu Ketola vei perinnetietoa kouluun.
Itse tehty nappihyrrä kiinnosti eri ikäisiä koululaisia.**

Vieläköhän joku muistaa lapsuudestaan sellaisen mukavan kapistuksen kuin nappihyrrän? Sen kanssa-han vietettiin monet monituiset mukavat leikkituokit. Melkein ainahan kotoa löytyivät tarvikkeet tuohon kapistukseen.

Nappihyrrään tarvittiin vain iso nappi ja vahvaa lankaa ja niin syntyi käden käänteessä mukava ajankulu. Lanka vain lenkiksi napinrei’istä ja kunhan muutaman kierroksen antoi vauhtia ja narulenkeistä kummallakin kädellä veteli, niin saatiin hyrrälle sellainen vauhti, että alkoi kuulua melkoinen vonkuna.

Joskus oikein kilpailtiin hyrrien kanssa. Joskus taas iski ilkkurisuus mieleen ja kokeiltiin, minkälaista jäl-

keä syntyisi, kun hyrrän laittaisi vaikkapa siskon tukkaan. Tuloksena oli tietenkin aikamoinen meteli, ja siinä sitten olikin sompamista, kun hyrrää tukasta irti koitettiin saada. Aina se ei onnistunut, vaan piti ottaa sakset avuksi hyrrän irtotukseen. Taisi sitä silloin omakin tukka olla melkoisessa ”pölytyksessä”.. Mukavaa oli kuitenkin monet monituiset kerrat.

Pari vuotta takaperin sain kutsun naapurikunnan perinneyhdistyksen järjestämään tapahtumaan kertomaan vanhan ajan leikeistä ja lapsuudenaikaisista ajanvietteistä. Monet vanhat leikit kiinnostivat tavattomasti niitä runsasta kahtasataa koululaista, joille tunteja oli tarkoitus pitää.

Tuohisormusten valmistaminen oli isommista todella kiinnostavaa. Pienimmille olimme varanneet nappihyrrän tekotarpeet. Ja niitähän syntyi kaikkein pienimpienkin taitavissa käsissä. Voi sitä hyrrien pyrittämisen iloa ja riemua, mikä siitä syntyi.

Kävi kuitenkin niin, että tämäpä alkoikin kiinnostaa myös vanhempia koululaisia, ja vähän ajan kuluttua oli varmasti kaikilla tuo mielenkiintoinen vekotin valmiina. Siirrettiinpä näin nykylapsille taitoa, miten joku itse tehty ja yksinkertainen esinekin voi olla hauska ja kiinnostava. Nythän kaikki lelutkin tahtovat olla ”valmiiksi leikittyjä”.

Terttu Ketola

Mummo ja ukko

*Mummo ja ukko mäellänsä assuut.
Mikä heil siel kahestaa?
Mummo onkii viel ripsakka,
käyp seuratalol potkastelemas
vai mitä lie airopikkii.*

*Kerra hää taas sin män.
Ukko keitti kohvii vuottaissaa.*

*Puhelin soi, ukko haastamaa.
Vähä tul mielee, missähä
mummo oikei viippy.*

*Ku ukko joutu kahtomaa:
mäen al auton valot ristis.
Sillo tulki kiire, ei muistant nitroo,
vaa ommaase pois tassimaa,
lämpimää tuppaa kohvii saamaa.*

Anna

Laatokan rannikon-puolustajien jalanjäljillä

Parinkymmenen hengen vahvuinen, rannikkotykistöä ja pohjoisen Laatokan taistelupaikoista kiinnostunut reipashenkinen ryhmämme teki 10. – 13. syyskuuta 2004 Rannikon Puolustaja –lehden lukijamatkan Sortavalan – Pitkärannan – Mantsinsaaren – Salmin – Vitelen seudulle.

Kokeneen Karjalan kävijän, komentaja Erkki Marttilan vetämä joukkomme koostui muutaman Rannikkotykistön Upseeriyhdistyksen jäsenen ja sota-historian harrastajan lisäksi useasta ympäri Etelä-Suomea asuvasta entisestä mantsinsaarelaisesta tai heidän sukulaisestaan. Erityisesti suurlähettiläs Eva-Christina Mäkeläisen, everstiluutnantti Klaus Saarenheimon, toimitusjohtaja Erkki Ristolaisen ja monen muun Karjalassa ja nimenomaan Mantsinsaarella asuneen henkilökohtaiset muistot elämästä Laatokalla elävöittivät mukavasti matkaa. Heidän omakohtaiset kokemuksensa loivat samalla koko ryhmälle läheisesti koskettavan ja herkän kuvan tuon ajan oloista Laatokan linnakkeilla.

Menomatalla heti Nii-

ralassa tapahtuneen rajanylityksen jälkeen virittäydyttiin tunnelmaan Erkki Marttilan kuvaillessa ja maastoon sitoessa jatkosodan hyökkäysvaiheen etenemistä Jänisjärven länsipuolitse Värsilän - Pälkäjärven – Ruskealan ja Helylän kautta Sortavalaan. Siellä lyhyen kaupunkierroksen aikana Klaus Saarenheimo puolestaan esitteli vanhan syntymäkaupunkinsa nähtävyyksiä. Ensimmäinen yö vietettiin hotellin Sortavalan tiloissa.

Lauantaina 11. syyskuuta matka jatkui hivelevän kaunista Laatokan pohjoisrannikkoa mukaillen sekä Kirjavalahtea ja Oravanselkää ihaillen aluksi Laskelään. Siellä pysähdyttiin ottamaan pakolliset valokuvat Jänisjoen tyrskyistä Laskelänkoskella. Tämän jälkeen matka jatkui ohi Pitkärannan, josta saimme vahvistukseksemme isä

Vesa Takalan tyttärensä ja vävynsä kera.

Matkalla hiljennytettiin kuuntelemaan Erkki Marttilan havainnollista esitystä talvisodan taisteluista Pitkärannan motin alueella. Ennen Salmiin saapumista isä Vesa Takala kuvaili meille omalla lämpimällä ja huumorin sävyttämällä tavallaan papintyötään Karjalassa ja Aunuksessa.

Aurinkoisessa, miltei keisäisessä säässä saavuttiin Salmin kirkonkylään, missä tienviitassa luki kyrillisin kirjaimin, mutta kuitenkin selvällä suomenkielellä (Mantsinsaari). Sinne päästäksemme meidän piti ajaa ensin pengertietä Lunkulansaareen, jonka pohjois-päässä Pöllän kylässä jalkauduimme. Täällä matkamme muuttui lähes seikkailuksi muistorikkaalla, mutta ulkoisesti kovin masentavalla Mantsilla. Masentavalla siksi, että sodan-

jälkeinen aika on kohdellut saaren ennen vauraita ja hyvin hoidettuja taloja todella ankaralla kädellä. Toisaalta Mantsinsaaren ainutlaatuisen luonto on ottanut helppään suojaansa sen, minkä ”huolimaton vuokramies” on välinpitämättömyydellään turmellut.

Jatkosodassa JR 8 ylitti Lunkulansalmen syöksyveneissä savun suojassa ja kranaattitulella (vrt. Tunte-maton Sotilas –elokuva) lyödessään maihinnousseet merijalkaväen ”kursantit” (merisotakoulun oppilaita). Meidän rannikonpuolustajajoukkueemme sen sijaan ylitti Mantsinsalmen rauhanoimaisesti vanhalla venäläisellä alumiiniveneellä.

Pengertien päässä odotti Mantsinsaari-”sightseeing bus” eli jo paremmat päivänsä nähnyt Belarus-traktori peräkärryineen. Välillä kipeästikin silpaisevia puiden ja pensaiden oksia väis-

tellen ihaillimme saaren todella rikasta luontoa ajaessamme traktorikyydillä kohti Härkäniemeä ja raskasta patteria.

Siitä, mitä sen jälkeen Mantsinsaarella koimme, kertoo suurlähettiläs Eva-Christiina Mäkeläisen koskettava kuvaus. Vasta iltamyöhällä palasimme väsyneinä mutta kokemaamme hyvin tyytyväisinä Pitkärantaan, missä majoituimme paikalliseen hotelliin.

Seuraava päivä eli sunnuntai 12. syyskuuta jatkui tutustumisella Salmin pahoinraunioituneeseen ortodoksiseen kirkkoon. Sen jälkeen matkamme ulottui Rajakonnun kautta vielä Tarton rauhan rajan yli Vitelseeseen ja edelleen Ylä-Tuulokseen asti.

Erkki Marttilan esitys Vitelen maihinnousun vaiheista itse tapahtumapaikalla teki matkalaisiin syvän vaikutuksen. Vaikka luonto onkin vuosikymmenten kuluessa tehnyt parhaansa peittäääkseen taistelujen jäljet, oli kangasmaastossa silti varsin helppo seurata maihinnousun sillanpään laajentumista. Lähellä maihinnousurantaa nautimme maastossa mainion kuljet-

tajamme ja rannikkotykistön veteraanin Jouko Laihon keittämän herkullisen herne-rokkalounaan. Kun rohkeimmat ryhmän jäsenet vielä pulahtivat Laatokan jo varsin koleisiin aaltoihin, oltiinkin valmiita palaamaan Pitkärantaan. Siellä nukutun yön jälkeen palasimme Värsilän kautta koti-Suomeen.

Ennen ryhmämme hajaantumista kukin omalle taholleen pysähdyimme lyhyesti Parikkalassa, missä laskimme yhdessä seppelelaskin Laatokan rannikonpuolustajien muistomerkille. Hiljentyminen luonnonkauniilla harjulla seisovan vaikuttavan monumentin äärellä sai jokaisen ryhmämme jäsenen vielä uudelleen muistamaan sen merkittävän työn ja kalliin uhrin, jonka Laatokan rannikonpuolustajat ovat antaneet meidän vapautemme ja onnemme edestä.

**Kommodori
Pertti Inkinen**

Teksti on aiemmin julkaistu Rannikon Puolustaja –lehden numerossa 4/2004.

Suosituin suomalainen kautta aikain

Suurin suomalainen marsalkka Carl Gustav Mannerheim kuvattuna Heinjoella vuonna 1939.

Vuoden 2004 oli kansanäänestys suosituimmasta suomalaisesta henkilöstä. Lista oli miesvoittoinen ehdokkaitten suhteen, vain Tasavallan Presidentti Tarja Halonen edusti toista sukupuolta. Kaikki kymmenen nimeä olivat aikakautensa suurmiehiä. Vaikea siitä oli suurinta nimitä, vaikka kuitenkin näytti yksi nimi olleen ylitse muiden.

Se nimi oli Suomen Marsalkka Carl Gustaf Emil Mannerheim, joka oli syntynyt 4.6.1867 Askaisten Louhisaassa ja oli Suomen tasavallan kuudes presidentti (1944-1946). Jokaisella aikakaudella on aina joku, joka nousee teoillaan tai olemuksellaan muiden yläpuolelle juuri sen aikakauden ihmisten mielissä. Mutta tämä äänestyshän olikin mielipide nykyihmisille vuonna 2004. Eikä varmasti mitäänsanomaton. Varmasti nimi kärjessä oli osuva.

Viimeiset vuotensa Suo-

men Marsalkka C. G. Mannerheim asui Sveitsissä Lausannessa ja kuoli kanttonin sairaalassa tasan 54 vuotta sitten 28.1.1951. Vainaja tuotiin lentokoneella Suomeen. Helsingin Suurkirkon ristikäytävällä sveitsiläisestä kuljetusarkusta hänet siirrettiin suomalaiseseen arkkuun lukittujen ovien takana vartiomiesten vartioimana.

Hallitus komensi todistajaksi silloisen eversti Adolf Ehrnroothin, jotta saatiin todettua, että vainaja todellakin oli Mannerheim. Omasta toivomuksestaan tämä puettiin sotamarsalkan univormuun, ja Ehrnrooth tarkasti, että marsalkan siskoiltaan saama risti oli paikallaan kaulassa. Lopuksi arkun päälle levitettiin Suomen sotalippu.

Ja siis joulukuussa 2004 Mannerheim äänestettiin kautta aikain suurimmaksi suomalaiseksi.

Aino Koppi
Noormarkku

Hiljainen hetki Sveitsin Lausannessa marsalkka Mannerheimin patsaalla, jonne opettaja Elna Santavirta jätti oman kunnioituksensa osoituksena kukkaset kesällä 1994. Kuvan otti Aino Koppi.

Musakan matkailukeskuksen päärakennus paloi Vpl. Pyhäjärvellä

Palo oli suuri vahinko

Karjalan kannaksella entisen Viipurin läänin Pyhäjärvellä toimivan suomalaisen Musakan matkailukeskuksen päärakennus paloi sunnuntaina 16. tammikuuta. Palo ei ole tuhopoltto, se alkoi pesukoneesta ja aihe-

utti huomattavat vahingot. Niiden taloudellista suuruutta ei ole vielä arvioitu, mutta koko toimintaa palo ei kuitenkaan keskeytä.

Antti ja Leena Musakan omistama matkailukeskus on hyvin suosittu Karjalan

suomalaismatkailijoiden majoituspaikkana. Porin alueelta matkoja Karjalaan järjestävä Heli Salminen Luvialta kertoo palon aiheuttavan tuntuvia vaikeuksia Musakan matkailukeskuksen toiminnalle.

- Omistajien yläkerrassa ollut asunto tuhoutui palossa. Musakat menettivät vaatteensa ja irtaimen omaisuutensa. Rakennuksessa varastoitui myös matkailukeskuksen liinavaatteet, nekin tuhoutuivat, kertoo Salminen.

Toinen matkailukeskuksen saunoista oli tuhoutuneen rakennuksen alakerassa. Pihassa oleva sauna säästyi. Matkailijoiden saunominen voidaan järjestää

sen avulla.

Pyhäjärven venäläinen palokunta on lopettanut toimintansa. Paloa sammutta- maan saapui Käkisalmen palokunta, mutta sen matka kesti puolisien tuntia, joten palo sai täyden vallan siinä ajassa.

- Paloa yritettiin sammuttaa ennen palokunnan saapumista, mutta se ei onnistunut. Sukujuureni ovat Pyhäjärvellä, siksi järjestän matkoja sille suunnalle, sel-

vittää Salminen.

Leena Salminen on aiemmin työskennellyt vuoden verran Musakan matkailukeskuksessa ja toivoo suomalaismatkailijoiden pyrkivän auttamaan omistajia myös taloudellisesti, jotta heidän henkilökohtaiset menetyksensä saataisiin korvattua ja toiminta jälleen täysimittaisesti käyntiin.

Lasse Koskinen
Aluepalautus ry.

Venäjän ulkoministerin syytös

Venäläiset uutistoimistot tiedottavat, että Venäjän ulkoministeri Sergei Lavrov on Petroskoissa kuvannut Suomen vaatimuksia toisen maailmansodan jälkeen pakkoluovutettujen alueitten palauttamisesta provokaatioksi (Ria Novosti 18.01.2005).

joulukuuta Neuvosto-Venäjän hallitus tunnusti Suomen itsenäisyyden. Ministeri tuo vielä esille, että Suomi valitsi Natsi-Saksan puolen toisessa maailmansodassa.

”Provokaattoreista” ulkoministeri mainitsee ProKarelian

On ilahduttavaa, että Venäjän ulkoministeri on havainnut palautuksen kannatuksen nousun Suomessa. Muilta osin ulkoministerin tiedot eivät ehkä ole aivan ajan tasalla.

ProKarelia ei järjestänyt tätä gallupia, vaan sen järjesti kesäkuussa 2004 Suomen Tietotoimisto, joka teetti Suomen Gallupilla palautuksesta tutkimuksen. Demokraattisissa länsimaissa on tapana, että uutistoimitukset seuraavat valppaasti mielipideilmaston kehitystä. Tär-

keiksi koettujen asioiden kohdalla teetetään puolueeton mielipidemittaus, eikä sellaiseen liity minkäänlaisia provokaatioita.

Neuvostoliitossa kirjoitettiin poliittisesti tarkoitukseenmukaista historiaa, esim. talvisodasta ei ollut mitään tietoa. Lavrov näyttää siirtyneen takaisin neuvostoaikaisiin, imperialistisiin vaatimuksiin. Hän ei ehkä ole havainnut, että suomalaisia ei enää saada kumartamaan tai toimimaan venäläisten halun mukaan uhkailemalla. Se aika on peruuttamattomasti ohitse.

Kuten Lavrov itse mainitsee, Suomi sai itsenäisyytensä 1917, minkä jälkeen Neuvosto-Venäjällä ei ole ollut mitään oikeutta puuttua maan sisäisiin asioihin. Neuvostoliitto puuttui niihin ja painosti. Nyt Venäjä pyrkii jälleen ottamaan saman neuvostotavan käyttöön.

Ministeri loukkaa myös suoraan suvereenin Suomen oikeuksia syyttämällä suomalaisia kiihotuksesta, kun meillä otetaan historiallisia tosiasioita esille. Jo presidentti Jeltsin tunnusti, että Neuvostoliitto teki Suomea kohtaan väärin hyökätessään 1939. Ei Neuvostoliittoa turhaan erotettu Kansainliitosta sen hyökkäyksen

vuoksi.

Ulkoministeri esittää, että Suomi valitsi maailmansodassa Natsi-Saksan puolen. Ehkä on syytä palauttaa mieleen, että nimenomaan Neuvostoliitto valitsi ensin Natsi-Saksan tehdessään Molotov-Ribbentrop –sopimuksen ja sen lisäpöytäkirjan 23.8.1939. Siinä nämä kaksi totalitaristista maata, toinen kommunistinen, toinen fasisinen, jakoivat sumeilematta keskenään Euroopan etupiireihinsä.

Nimenomaan Neuvostoliitto tuki Natsi-Saksaa ensimmäisen 18 kuukauden aikana välttämättömillä raaka-aineilla ja ruokatarvikkeilla ja sai vastavuoroisesti Saksalta uusinta aseteknologiaa.

Suomen johtajien tehtävänä oli säilyttää Suomen itsenäisyys kaikissa olosuhteissa ja etsiä sieltä apu, mistä sitä oli saatavilla. Suomi toimi Saksan aseveljenä, mutta ei tehnyt koskaan sen kanssa poliittista sopimusta, toisin kuin Neuvosto-Venäjä.

Miten kohdataan menneisyys?

Elämme nyt täysin toisenlaisessa maailmassa kuin Neuvosto-Venäjän aikoihin. Saksa on moneen otteeseen käsitellyt historiansa julmia

kohtia ja hoitanut niihin liittyviä korvauksia miljardeja euroja.

Neuvostoliitto ei koskaan edes yrittänyt korjata tekemiään julmuuksia, sotarikoksia ja rauhanaikaisia vääryyksiä. Venäjän Federaatio Neuvostoliiton seuraajavaltiona ei ole koskaan ottanut näitä asioita esille. Miten Venäjä voi elää menneisyytensä kanssa ja rakentaa tulevaisuutta vähintään 30 miljoonan uhrin päälle edes pyrkimättä selvittämään asiaa? Sitenkö, että leimataan toiset provokaattoreiksi?

Unkarin ja Baltian maiden aloitteesta on Euroopan Unioniin tuotu resoluutio totalitaarisen kommunismin tuomitsemiseksi. Asiaa vie eteenpäin EPP-puolue. Olisi hyvä, jos Venäjällä oivalletaisiin tämän hankkeen siunaus.

Hyvät naapuruussuhteet

Poliittisella tasolla Suomen ja Venäjän suhteita kuvataan erittäin läheisiksi, ystävällisiksi ja luottamukselliseksi. Poliittisen liturgian ja kansan todellisen mielipiteen välillä on syvä kuilu. Kansalaisten mielestä hyvä naapuruus on aina tarpeen. Rauhanomaisia ja ystävällisiä naapuruussuhteita kannattaa varmaan lähes 100 % suomalaisista. Huono naapuruus ei hyödytä ketään.

Sen sijaan ystävyyttä ja

luottamusta ei synny avoimena olevien syvien vääryyksiensä päälle. Kuinka voin tuntea ystävyyttä ja luottamusta valtioon, joka on hyökännyt maahamme, tappanut kansalaisiamme, vienyt omaisuuttamme, vaatinut suuret lunnaat ja senkin jälkeen puuttunut itsensä määräämis-oikeutemme?

Vain selvittämällä ja korjaamalla vanhat asiat meillä on mahdollisuus rakentaa tulevaisuuteen. ProKarelia on kansalaisorganisaatio, joka ei ole kohdistanut provokaatiota tai vaatimuksia Venäjälle. Kohdistamme sanomamme ensisijaisesti suomalaisille ja Suomen valtiovalalle.

Jo kaksi miljoonaa suomalaista kannattaa näiden asioiden esille ottamista. Kehityssuunta on selvä. Arvomme on, että syksyllä noin 50 % suomalaisista haluaa, että nämä asiat lopulta selvitetään. Kiitämme ulkoministeri Lavrovia, että hän osaltaan edesauttaa tätä kehitystä. Positiivinen tulevaisuus edellyttää, että asiat puhutaan selviksi.

Helsingissä 19.1.2005

Heikki A Reenpää
professori, puhemies
Antero Siljoja
KTM, toinen puhemies

www.prokarelia.net
office@prokarelia.net

Jussin kaupunkimatka

Jussi oli kuusissakymmenissä oleva Miinansa ainoa mies, eikä heillä ollut lapsiakaan. Koska Miina ei osannut ajaa polkupyörällä, niin lähes parinkymmenen kilometrin kaupunkiasioille oli pakko Jussin itsensä lähteä.. Miina kyllä hieman arveli matkan onnistumista, siitä oli esimerkkejä aikaisemmilta reissuilta. Olihan lämmin kesäkin parhailaan, kanatkin munineet hyvin ja voitakin oli kaupungin torille säästynyt pari puolen kilon pöttikkää.

Kotimatkasta oli jäljellä maanteiden risteyksestä enää vajaat pari kilometriä. Maitolaiturin portaalla oli hyvä hieman huoahtaa ennen viimeistä taivalta. Pullossakaan ei ollut enää kuin yksi pitkä huikka jäljellä. Kuka sitä tyhjää ‘Karhupulloa’ kehtaa kotiin kuljettaa, Jussi tuumaili, asettaen varovasti pullon siihen laiturin kulmatolpan viereen.

Melko hyvin Jussi pääsi pyörän päälle, myötäle antoi kunnon alun kotitiellä. Mutta kun piti ruveta polkemaan, niin ohjaus jäi vain hetkeksi tarkkaamatta ja Jussi suistui pyörineen maantieltä. Ei toki metsään, sillä olihan hän pellon kohdalla, vaan pellolle ja suoraan valtaojaan.

Onnin lapset näkivät ikkunasta Jussin heidän kohdalla katoavan kummallisella tavalla näkyvistä. Onnikin tuli ikkunaan, eikä

Jussista näkynyt varjoakaan. Onni lähti siitä pihalle ja maantielle, jossa kuulikin ojasta mekkalaa, kun Jussi komensi pyöräänsä, kuten oli hevosta ikänsä totunut käskemään. Onnia ja lapsia kohtasi näky, jossa Jussi makasi poikittain ojassa, ja polkupyörä lojui Jussin päällä.

Onneksi vettä oli ojassa vain sen verran, että Jussin persaus, joka oli ojan pohjalla, ulottui kesälämpimään ojaveteen. Onni nosti pyörän lastensa pideltäväksi alkaen hilata Jussia ojanpenkalle. Sepä olikin urakka. Vaikka Onni oli raavas mies, niin rentona retkottavan Jussin patiinitkin saivat vettä tarpeeksi, ennen kuin miehet olivat kuivilla. Huudettuaan pojan tuomaan koeajamansa Jussin pyörä takaisin sitä tukena käyttäen he saivat Jussin tien yli pihamaalle. Jussi jätettiin siihen nurmikolle, jossa tuli mahan tyhjennys yläkautta.

Onni ihmetteli, missä olivat Jussin reppu ja kaupunkiestokset. Poika ajoi Jussin pyörällä maantien risteykseen katsomaan, olisiko Jussilta unohtuneet ne yleisesti tiedetylle huilauksija taukopaikalle.

Sieltähän se ostosreppu löytyikin maitolaiturin kaitteeseen ripustettuna. Tallella olivat niin sokerit kuin kahvitkin sekä muut tuliais-
set. Viinaa vaan ei ollut yhtään enää. Eikä poika älyn-

nyt laiturin luota tarkempaa etsiäkään. Sieltähän olisi löytynyt vain tyhjä ‘Karhupullo’. Poikaa kiellettiin rullaamasta Jussin pyörällä. Reppu asetettiin pyörän ohjaustankoon hyvin kiinni, sillä tavaratelinettä ei siihen aikaan yleensä muillakaan pyörissään ollut.

Kaikki menivät tupaan, koska käsky kävi iltakahville. Onni kävi iltamyöhällä vielä nurkan takana käydessään Jussia vilkaisemassa ja tutki uupuneen uudemman kerran todeten taskujen olevan ilman pulloa, joten mistään yömyssystä ei auttajalla ollut toivoa. Lompsa sentään oli povi-taskussa, visusti hakaneulalla varmistettuna. Oksennuskaan ei ollut tahrinut Jussia, kiitos Onnin huolenpidon. Talonväkikin asettui makuulle lämpimänä kesäyönä.

Aamulla Onnin emäntä lypsyille menessään huomasi Jussin ja pyörän häipyneen pihalta. Tuumiskeli nurkan taakse asioilleen tulleele Onnille, millainen kohan Jussin saama öinen vastaanotto lienee ollut kotona. Saattoipa Miina antaa sanalla selkään Jussille vielä loppuviikollakin. Kyllähän Miina kylällä tunnettiin. Mitenkähän Jussi itse lienee ihmetellyt housujen sa persuuksen ja patiineitten kosteutta?

Aarre Heinonen

Eskon puumerkki

JATKOA SIVULTA 1

reunustettu istutusala. Tässä hankkeessa oli erityisesti pitäjäseuran luterilaisia jäseniä.

Tuhoutuneiden ortodoksisien kirkkojensa paikoille suojarveläiset ovat pystyttäneet painekyllästetystä puusta tehtyjä matkamiehen ristejä. Suojärven seurakunnan pääkirkon kivijalalle Varpakylään venäläiset ovat rakentaneet tiilisen tähystystornin, joka on jo ehtinyt murentua. Sen viereessä on muistoristi, jonka

kirkkoherra Viktor Turhanen siunasi kesäkuussa 1994. Seuraavassa kuussa kirkkoherra Jari Jolkkonen siunasi samanlaisen ristin Annantehtaan seurakunnan kirkon raunioilla Karatsalmella ja rovasti Martti Honkaselkä siunasi Leppäniemen kirkon muistoristin.

Kesien 1997 ja 1998 aikana pitäjäseuralaiset mittasivat ja kartoittivat Suojärven merkittävimmät hautausmaat ja pystyttivät niille muistomerkkinä ovat saaneet vuoden 1998 lop-

puun mennessä Karatsalmen, Varpakylän, Leppäniemen, Hautavaaran, Hirsylän, Kotajärven Vegaruksen vanha ja uusi, Evanniemmen, Salonkylän, Kaitajärven ja Moiseinvaaran hautausmaat.

Talvi- ja jatkosota hävittivät pahasti Suojärveä. Suojärveläisilläkin on nyt kotinsa kivijalkojen lisäksi vaalittavana lähinnä raunioituneita Jumalan huoneita ja metsittyneitä hautausmaita. Sitä työtä he tekevät so-
puisasti kotiseutunsa nykyisten asukkaiden kanssa.

Kurkijokelainen, mutta ei tämä lehti, vaan hevospiiska on tämänkertaisen tarinani innoittaja. Lapsuuteni naapurintyttö Maire soitteli Uuden vuoden toivotuksiaan, ja tietysti puhe kääntyi taas lapsuuden muistoihimme. Siinä tarinoidessamme si-
vuttiin sen aikakauden ”kriisiryhmiin”, joka sanan tuolloin oli tuntematon, mutta palveli auttamisen muodossa koko kylän väkeä niin ilossa kuin surusakin. Kun talossa oli morsian ja häät tulossa, naapuritalojen emännät ja tyttäret auttoivat myynyjenteossa ja ihan juhlan valmisteluisakin autettiin, aineellises-
tikin.

Samoin hautajaisissakin oli naapureiden apu näkyvää. Surutaloon tuotiin maitoa, lihaa, pullaa, piirakoita jne. Se oli sen aikakauden ”kriisiapua”. Myös pitojen loputtua pois lähtiessä saatoivat ainakin lapsiperheet saada tuliaisiksi pussillisen herkkuja kotiin vietäväksi.

Juhlat olivat aina koko kylän yhteiset. Siinä keskustellessamme Maire mainitsi muistavansa, kuinka meillä aina vieraili monenlaisia kulki-
joita. Isälläni oli tapana antaa yökortteeri jokaiselle sen tarvitsevalle. Hän myös kehotti meitä lapsia jatka-
maan tätä perinnettä, jos tarvetta ilmaantuisi.

Ollessani aivan pieni tuli meille eräs romaniperhe pyytämään yökortteeria, mihin isä suostuikin. Kun tuli nukkumaanmenon aika, oli pihallamme useita hevosia ja runsaasti yöpajan tarvitsijoita. Yksi mies heilutti jotakin piiskaa ilmassa niin, että se viuhahti äänekäästi. Hän sanoi lapsilleen, että jos olisivat tottelemat-
omia, saisivat Kurkijoke-
laisesta.

Se oli ensinäkemäni tuon sortin kurkijokelaiseen. Myöhemmin näin sen kyllä kotonanikin, en käytössä, mutta hevosvaljaiden vierellä seinällä. Myös hieman kasvettuani ja päästyäni

Hiitolan markkinoille, näin siellä myytävän piiskoja. Ne näyttivät todella hienoilta.

Luin jostakin, että Kurkijoki oli kuuluisa piiskapitäjä. Karjalassa on jo 800 vuotta harjoitettu piiskante-
koa. Jokainen tekijä lienee varren vuollut käteensä so-
pivaksi. Itse piiskaosahan oli nahkaa. Millaista, sitä en tiedä.

Mutta palatakseni vielä noihin yövieraisiin. Romaniperheessä oli siinäkin omat sääntönsä, ennen kuin lainmukainen paikka löytyi jokaiselle. Jokaisen hevosmiehen varusteisiin näytti kuuluvan ehdottomasti tuo Kurkijokelainen, jota miehet ylpeinä heiluttivat il-
massa. Tähän päivään ei taida enää tämän sortin kurkijokelainen kuulua, mutta muistellaan entisaikoja ja toivotetaan oikein rau-
haisaa alkanutta vuotta 2005.

Aino Koppi
Noormarkku

Kirjoja! Kirjoja!

Mikä on kirjasi merkitys ja arvo? Ota oma vanha kirjasi mukaan ja tule kysymään. Kirja-asiantuntijat professori Jukka Sarjala ja kamarineuvos Kari Rahiala arvioivat ensi lauantaina 29.1. Alastaron kirjastossa suomalaiskotien kirjoja.

Kirjoja! Kirjoja! -arviointitilaisuus on Suomen Kirjainstituutin sekä Alastaron kansalaisopiston ja kirjaston järjestämä. Yleisö saa kuulla tietoa ja asiantuntijoiden näkemyksiä kirjan erilaisista merkityksistä ja kirjan arvon määrittelevistä tekijöistä. Lisäksi Sarjala ja Rahiala käsittelevät kirjailijoiden elämää ja ilmestymishetken ajankuvaa, kirjan säilyttämistä, hoitamista ja kunnostamista. Arviointitilaisuudessa kannattaa olla läsnä koko ajan, koska asiantuntijat jakavat laajaa tietovarantoaan asiakkaiden kirjojen perusteella. Kuuntelemaan voi tulla myös ilman kirjaa.

Sarjalan ja Rahialan syvällinen asiantuntemus on myös hauskaa ja innostavaa.

Vanhan kirjan arvoon vaikuttaa monta tekijää. Uskonnollista kirjallisuutta on painettu paljon. 1800-luvulla oli jopa ajanjakso, jolloin Suomessa sai painaa uskonnollisen kirjallisuuden lisäksi vain vähän elinkeinojen harjoittamiseen

liittyvää kirjallisuutta. Raamattu on useimmiten sukukalleus, joka on syytä säilyttää huolella ja tarvittaessa korjauttaa.

Myös Seitsemää veljestä, Kalevalaa ja Väinökin Stoolin tarinoita on painettu suurina sarjoina. Koulu-
kirjojen arvo on useimmiten tunnetasolla. Yhden näkökannan mukaan kirjalla on arvoa vasta luettuna. Sisällöllistä arvoa voi olla ”tusinapanoksella-
kin”. Esineellistä arvoa määrittävät muun muassa painoksen määrä, omistus-
kirjoitukset, omistajien nimikirjoitukset ja kirjan kunto. Ensispanos on tärkeämpi kuin seuraavat.

Taloudellinen arvo noudattaa markkinatalouden, kysynnän ja tarjonnan lainalaisuuksia. Mikäli bibliofiilin kokoelmasta puuttuu tietty kirja, voi hän olla halukas maksamaan teoksesta hyvänkin hinnan. Joku teos on merkittävä paikallishistoriallisesti. Erityisalojen opaskirjaset saattavat olla harvinaisuuksia, tänä päivänä hassuntuntuksina hauskaa luettavaa tai edelleen täysin relevantteja noudatettaviksi. Almanakka toimi pitkään kotien ainoana tietokirjana.

Professori Sarjala ja kamarineuvos Rahiala käsittelevät myös kirjan pahimpia uhkia sekä keinoja säi-

lyttää kirjoja tuleville sukupolville, kuinka kirjoja tulisi kohdella, käsitellä, säilyttää ja korjata. Ehkä esiin tulee sekin, minkälaisia kirjanmerkkejä ihmiset käyttävät.

Kirjoja! Kirjoja! -arviointitilaisuuksia järjestävä Suomen Kirjainstituutti on valtakunnallinen osaamis- ja toimintakeskus, joka tekee työtä suomalaisen kirjan ja kirjakulttuurin parhaaksi. Vammalassa sijaitseva Kirjainstituutti toteuttaa koulutusta ja tutkimusta sekä järjestää näyttelyitä, tapahtumia ja uutta luovaa toimintaa. Instituuttia hallinnoi Suomen Kirjainstituutin säätö, jonka on perustanut 11 kuntaa Pirkanmaalla ja Satakunnassa sekä 12 valtakunnallista organisaatiota ja yritystä.

Kaikille avoin Kirjoja! Kirjoja! tilaisuus on Alastaron kirjastossa lauantaina 29.1. klo 11 (Huom. aika) Alastaron keskustassa osoitteessa Vahvalantie 5. Tilaisuuteen toivotaan ilmoittautumista etukäteen puh. 040-703 8729 tai iltai-
sin puh. (02) 764 2250. Osallistumismaksu 5 euroa peritään paikan päällä. Kansalaisopiston yleisellä maksulla pääsee tilaisuuteen ilmaiseksi. Tervetuloa!

Leena Aaltonen
Suomen Kirjainstituutin
toiminnanjohtaja

Nehvolan koulun oppilaat keväällä 1936.

Koulupolulta Elämäntielle

Olen lukenut näitä Nehvolan koulun viimeisiä tapahtumia – masentavia ovat olleet. Mutta vielä suatneen kertoa pieni katsaus koulutyöstä.

Me olimme siskoni Mai-
ren kanssa syksyllä 1935
omassa koulupiirissä, uu-
dessa koulussa aloittavia
oppilaita. Minä olin neljä
luokkaa käynyt Joenniemen
koulussa. Nyt aloitin
viidennen Nehvolassa, sit-
ten kuudes ja vielä kaksi
vuotta jatkokoulua.

Keväällä meille kuuden-
nen luokan oppilaille Lau-
rolan kartanon isäntä, Wal-
den Starckjohann lahjoitti
muistoksi kirjan ”Koulupo-
lulta Elämäntielle”. Starck-
johann oli koulun valtuus-
ton puheenjohtaja. Hän toi-
mi koulun asioissa yhdessä

opettajan ja valtuuston
kanssa.

Isommassa luokassa
meitä oli neljä luokkaa.
Leon Männikkö suunnitteli
oppitunnit. Jos ylemmillä
luokilla oli suullinen tunti,
niin 3.-4. lk. piirusti tai kir-
joitti ainetta tms. Tähän ta-
paan koulutyö sujui hyvin,
eikä häirinyt ketään. Ala-
luokat olivat voimisteluluo-
kassa, ja heillä oli oma ope.

Meidän opettajamme an-
toi pienen rangaistuksen,
jos unohti kirjan kotiin tai
oli luokassa äänekäs. Sil-
loin oppilas sai pari luunap-
pia otsaan! Opettajamme
oli reipas, urheilullinen ja
joustava.

Meitä oppilaita oli useis-
ta kylistä, ja luokat olivat
täynnä. Kesällä urheiltiin ja
talvella hiihrettiin. Yhtei-

nen toveruus oli hyvä; ei
ollut koulukiusaamista.

Kotiseutumatkalla kä-
vimme vuonna 1991. Op-
paana meillä oli Paavo,
joka puhui suomea. Men-
tiin sitten koululle. Paavo
kävi kysymässä, saisimme-
ko mennä koulua katso-
maan, kun matkalla oli tä-
män koulun entisiä oppilai-
ta. Lupa saatiinkin. Oppi-
laat pääsivät välitunnille, ja
me menimme omaan luok-
kaan. Sehän oli entisellään,
kuin jättäessämme sen vuo-
sikymmeniä sitten! Yläker-
taan opettajien asuntoon oli
tehty luokkia. Opettajia oli
useita, haastelimme heidän
kanssaan ja lapsille an-
noimme purukumia tuliai-
siksi. Matkaseurue oli hu-
paisalla päällä, kun kerran-
kin onnistuimme pääse-

mään sisälle entiseen kou-
luumme!

Kirsti Petäjämäki
Kekki, Tiurula

ONKS TIETOO VASTAUKSET

1. Karhuryhmä
2. diabetes
3. kolme (kyy, ranta-
käärme, kangaskäär-
me)
4. Eeva Kuuskoski
5. naarasvuohi
6. lottotyttö
7. mormonit
8. kasvissyöjä
9. Tampereella
10. vuonna 1952

Italialaista tyyliä

Olimme lähdössä mat-
kalle. Toiset soitteli ja kyse-
li, miten sinne pitää pukeu-
tua ja ostelivat uusia vaat-
teita. Minä mylläsin kaa-
peissa vaatteita. Ihmettelin:
”Jopa on paljon, mutta eipä
niillä paljon koreilla.” Mies
jo kyllästyi, kun joka paik-
ka oli ”vanhoi räitei”.

Tulin siihen tulokseen,
että kelpaan ka ryhmän
hännille vanhoissakin, kun
uusien hankkiminen on niin
vaikeaa että ”tyyristä”. Tak-
kini on kahdesti ollut Ru-
kalla ja kerran Tahkolla,
saapi olla Saariselälläkin.
Punaisia tossuja teki mieli,
mutta isännän ostamat tai-
taa olla paras jalkaan lait-
taa. Joku myssy tai hattu pi-
tää saada, sehän kruunaa
koko komeuden.

Eipä muuta kuin hattu-
kauppaan, kun naapurikau-
pungissa sellainen vielä on.
Nuori miesmyyjä ojensi ha-
tun. Se oli pieni, seuraava
oli ruman värinen, kolmas
istui päähän kuin tatti. Tyy-
tyväisenä marssin ulos, nyt-
hän hurmaan koko Saarise-
län.

Täällä etelässä kukaan ei
sanonut hatustani mitään.
Viimein piti kysyä: ”Etkö
huomaa, että ostin hatun?”
”Joo, luulin sen olevan van-
han jo, kun oli niin sinun
näköinen.” Siinä sitä ol-
laan. Pitäsköhän marssia
sinne kauppaan ja vaatita 45
euroa takaisin, kun ei italia-
lainen tee vaikutusta? Vai
missä lienee vika?

Anna

Muistathan ilmoittajamme!

KukkaBox

Puh. 762 2669

Vastapäättä Loimaan
Aluesairaala

KOULULUOKAT / SEURAT

Ansaitkaa 700 €

Myymällä ilman riskiä
helposti myytäviä
tuotteitamme!

Soittakaa **010 - 850 47 90**

Asianajaja

ASIANAJAJA
on asianajajaluetteloon hy-
väksytty lakimies, jolla on
säädetty kokemus ja taito.
Asianajajan toimintaa valvo-
vat Asianajajaliitto ja oikeus-
kansleri. Asianajotoimistot
hoitavat myös maksuttomia
oikeudenkäyntejä ja oikeus-
turva-asioita.

Asianajotoimisto HEIKKI RANTANEN

Varatuomari
Julkinen kaupanvahvistaja
Kauppialankatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, fax 762 2313
heikki.rantanen@kolumbus.fi

Asianajotoimisto JARI HEIKMAN OY

Varatuomari Jari Heikman
varatuomari Kaarina Nylamo
oik.yo Tiina Tähtinen
Turuntie 8-14, II krs. Loimaa,
puh. (02) 762 4400, fax 763 1301
jari.heikman@aatsto.inet.fi
www.heikman.com

LOIMAAN VIIALAN KONDITORIA-KAHVIO

Kauppialankatu 2, puh. 763 2001

Avoimna: Ma - pe 8.30-17

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU

Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

HAUTAKIVET

Vuodesta 1921
luotettavaa ja yksilöllistä
palvelua

LOIMAAN KIVI

PUHELIN (02) 760 511

Tarjoukset voimassa: perjantai – lauantai 28.-29.1.2005

Saksitut hinnat!

Snellman Porsaan maustettu
Unifilee n. 1,2 kg

4,99 kg

JärviSuomen Kalkkunafilosui-
kale 300 g (6,63 kg)

1,99 rasia

Coca-Cola tai
Coca-Cola light
2 x 1,5 l (0,73 l)

2,99 2-pack

Valio Aura pala
170 g (1,71 kg)

1,99 pkt

Valiojäätelöt Maustetut
1 l

1,75 pkt

HK Saunapalvikinkku tai
Ylikypsä saunapalvi
300 g (6,63 kg)

1,99 pkt

Riitan Herkun Metripizzat
700-750 g (7,3-6,65 kg)

4,99 kpl

Fazerin Sininen maitosuklaalevy
200 g (750 kg)

3,00 2 kpl

Saksan Gloster omenat

0,69

Alko
762 2062

nonstop parturi
040-765 7028

Naisellista muotia
Loimatar
762 2848

Kahvila
762 4432

LOP-
Kultapiste
763 2150

Olgatar
762 1413

Ritvan
ja Olin
Eines-
keittiö
76368520

SPAR LOIMAA
Kauppias Sami Toivonen
puh. (02) 763 6850
ma - pe 7-21, la 7-18

**Ruokakauppa
Sinun makuusi**

SPAR

